

**Uchwała Nr XXXI/195/2017
Rady Miejskiej w Wąchocku
z dnia 30 czerwca 2017 r.**

w sprawie przyjęcia Planu Działania dla Miasta i Gminy Wąchock bazującego na jej potencjale endogenicznym

Na podst. art. 18 ust. 2 pkt. 6a ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 446 z późn. zm.) oraz w związku z art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 383 ze zm.) Rada Miejska w Wąchocku uchwała co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Plan Działania dla Miasta i Gminy Wąchock bazujący na jej potencjale endogenicznym w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Wąchock.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku

mgr Adrian Malinowski

Uzasadnienie

Plan Działania dla Gminy Wąchock bazujący na potencjale endogenicznym jest dokumentem wymaganym przy aplikacji przez Gminę oraz przedsiębiorców o środki Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Działanie 7.2 Rozwój potencjału endogenicznego. Plan Działania zawiera opis poszczególnych zadań powiązanych ze sobą i planowanych do realizacji na wyznaczonym obszarze przez różne podmioty. Plan Działania dla obszarów bazujących na potencjałach endogenicznych Gminy Wąchock jest dokumentem określającym kierunki działań, które należy podjąć w celu rozwoju obszaru objętego przedmiotowym Planem jak i jego najbliższego otoczenia. Podstawą jest posiadany potencjał endogeniczny wynikający z uwarunkowań oraz zasobów przestrzennych, historycznych, kulturowych, turystycznych oraz przyrodniczych, który wpłynie na rozwój przedsiębiorczości na terenie Gminy. Wobec powyższego przyjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku

mgr Adrian Malinowski

Załącznik do Uchwały Nr XXXI/195/2017
Rady Miejskiej w Wąchocku
z dnia 30 czerwca 2017 r.

PLAN DZIAŁANIA DLA MIASTA I GMINY WĄCHOCK BAZUJĄCY NA JEJ POTENCJALE ENDOGENICZNYM

Wąchock, marzec 2017

opracował Sebastian Staniszewski

SPIS TREŚCI

Wstęp

- 1. Plan Działania - definicja i metodologia działania**
- 2. Opis obszaru objętego Planem Działania**
  - 2.1. Diagnoza Miasta i Gminy Wąchock**
  - 2.2 Struktura demograficzna**
  - 2.3 Sytuacja gospodarcza**
  - 2.4 Bezrobocie**
  - 2.5 Infrastruktura techniczna**
  - 2.6 Potencjał turystyczny Gminy Wąchock**
- 3. Określenie potencjału endogenicznego na obszarze Miasta i Gminy Wąchock**
- 4. Koncepcja rozwoju danego obszaru**
- 5. Projekty sprzyjające rozwojowi danego terytorium - powiązanie ze sobą projektów lub typów projektów**
- 6. Założenia realizacji Planu Działania przez uprawnione podmioty**
- 7. Powiązanie projektów z analizą SWOT obszaru - matryca potencjału endogenicznego obszaru**
- 8. Podsumowanie**

Spis map, tabel i wykresów.

Wstęp

Plan Działania dla Miasta i Gminy Wąchock bazujący na jej potencjale endogenicznym jest dokumentem wyznaczającym kierunek działań i ich zakres, który będzie służyć rozwojowi obszaru objętego Planem oraz jego otoczenia. Potencjał endogeniczny wynika z uwarunkowań i zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych i przestrzennych odróżniających dany obszar od jego najbliższego sąsiedztwa oraz innych regionów. Jako potencjał endogeniczny Miasta i Gminy Wąchock określono dziedzictwo historyczne, geograficzne i kulturowe obszaru. Operacyjny charakter dokumentu pozwala na wskazanie typów projektów, które umożliwią wykorzystanie potencjału endogenicznego do rozwoju regionu. Poszczególne typy projektów, m.in. oparte na endogenicznym potencjale obszaru, wynikają przede wszystkim z możliwości jego wykorzystania oraz potrzeb w zakresie niezbędnej infrastruktury uzupełniającej.

W dokumencie zostały zaproponowane projekty umożliwiające stworzenie rozpoznawalnego w skali kraju produktu turystycznego bazującego na zasobach Miasta i Gminy Wąchock. Ich realizacja będzie miała pozytywny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy Wąchocka i miejscowości wchodzących w skład Gminy oraz przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców. Plan Działania uwzględnia walory omawianego obszaru w odniesieniu do rozwoju przedsiębiorczości i gospodarki turystycznej. Oprócz wykorzystania i jednoczesnego wzmocnienia potencjału endogenicznego, priorytetem będzie uzyskanie wymiernych i trwałych korzyści gospodarczych oraz społecznych, które będą rezultatem zaplanowanych projektów, w tym głównie wzrost liczby i jakości miejsc pracy. Zaplanowane działania powinny prowadzić do poprawy konkurencyjności i atrakcyjności turystycznej Miasta i Gminy Wąchock.

Podjęcie działań wpływających pozytywnie na efektywność wykorzystania istniejącego potencjału wzmocni wizerunek Miasta i Gminy Wąchock jako miejsca wartego odwiedzenia i atrakcyjnego ze względu na swoje walory turystyczne i rekreacyjne. Rozwój kierunku turystycznego opartego na wykorzystaniu zasobów historycznych i geograficznych zakłada się, że w wyniku realizacji przez podmioty sektora publicznego i gospodarczego poszczególnych projektów liczba osób odwiedzających istniejące i powstałe atrakcje wyniesie rocznie ponad 50 000, co przyczyni się do powstania (bezpośrednio i pośrednio) ponad 30 nowych miejsc pracy. Dziedzictwo historyczne to unikatowy zasób endogeniczny Wąchocka potwierdzony nadaniem w dniu 16 marca 2017r statutu Pomnika Historii dla Opactwa Cystersów, a jednocześnie szansa na rozwój turystyczny w obecnie szybko

zmieniającej się sytuacji geopolitycznej na świecie, stale rosnącej liczbie turystów i ich potrzebach.

1. Plan Działania - definicja i metodologia działania

Plan Działania został zdefiniowany jako narzędzie służące wdrażaniu Priorytetu Inwestycyjnego (PI) 8b *wspieranie wzrostu gospodarczego sprzyjającego zatrudnieniu poprzez rozwój potencjału endogenicznego jako elementu strategii terytorialnej dla określonych obszarów, w tym poprzez przekształcanie upadających regionów przemysłowych i zwiększenie dostępu do określonych zasobów naturalnych i kulturalnych oraz ich rozwój poprzez działania EFRR (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), polegające na wykorzystaniu do rozwoju endogenicznych potencjałów obszarów. Powyższe podejście, oparte m.in. na analizie wpływu potencjałów endogenicznych na rozwój przedsiębiorczości, ma na celu zwiększenie trwałości istniejących lub nowo utworzonych miejsc pracy¹. *Plan Działania dla Miasta i Gminy Wąchock bazujący na jej potencjale endogenicznym* (zwany dalej Planem Działania) jest dokumentem, którego utworzenie jest niezbędne dla zapewnienia skuteczności realizacji planowanych przedsięwzięć. Jest to program wdrożeniowy, który przyczyni się do wypełnienia założeń rozwojowych Miasta i Gminy Wąchock zawartych min. w dokumencie „*Lokalnym Programie Rewitalizacji*”. Plan pozwala na szczegółowe rozplanowanie poszczególnych zadań, zarówno na etapie projektowym, jak i późniejszym — wykonawczym. Plan Działania opiera się na strategii danego obszaru, posiadającej spójną i zintegrowaną koncepcję oraz wskazuje powiązane ze sobą projekty lub typy projektów.*

Plan Działania został oparty na potencjale endogenicznym Miasta i Gminy Wąchock. Opracowany dokument w sposób spójny ma za zadanie zaprezentować koncepcję rozwoju obszaru, przedstawić korzyści jakie przyniesie jego realizacja dla Miasta i Gminy Wąchock. W dokumencie wskazane zostały typy projektów, które mają kluczowe znaczenie dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu.

Metodologia opracowania i realizacji Planu została określona w oparciu o wiedzę i doświadczenie Urzędu Miasta i Gminy Wąchock, wewnętrzne regulaminy oraz zapisy takich dokumentów, jak Umowa Partnerstwa oraz *Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020*. Wskazania typów projektów dokonano z uwzględnieniem potrzeby zaangażowania sektora gospodarczego i publicznego w realizację znaczących projektów dla rozwoju Miasta i Gminy Wąchock.

Podstawą opracowania dokumentu były informacje uzyskane z Urzędu Miasta i Gminy Wąchock, jego jednostek podległych oraz bezpośrednio od sektora gospodarczego. Przeprowadzona została diagnoza społeczno-gospodarcza obszaru, w oparciu o uzyskane informacje oraz dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). Analiza

---

¹ Umowa Partnerstwa. Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020. Projekt po zmianach wynikających z uzupełnienia zapisów oraz po negocjacjach programów operacyjnych, Ministerstwo Rozwoju, Warszawa 2015.

pozyskanych informacji oraz wyżej wymienionych dokumentów strategicznych pozwoliła na zdefiniowanie i wybór projektów, które powinny zostać ujęte w Planie Działania oraz wskazanie projektów podstawowych wraz z określeniem podmiotów mogących realizować poszczególne przedsięwzięcia na wyznaczonym obszarze. Dzięki temu możliwe było skonstruowanie Planu Działania w taki sposób, aby maksymalnie zaangażować potencjał sektora gospodarczego do wykorzystania zasobu endogenicznego, wzmocnienia jego rozpoznawalności oraz rozwoju funkcji turystycznej miasta.

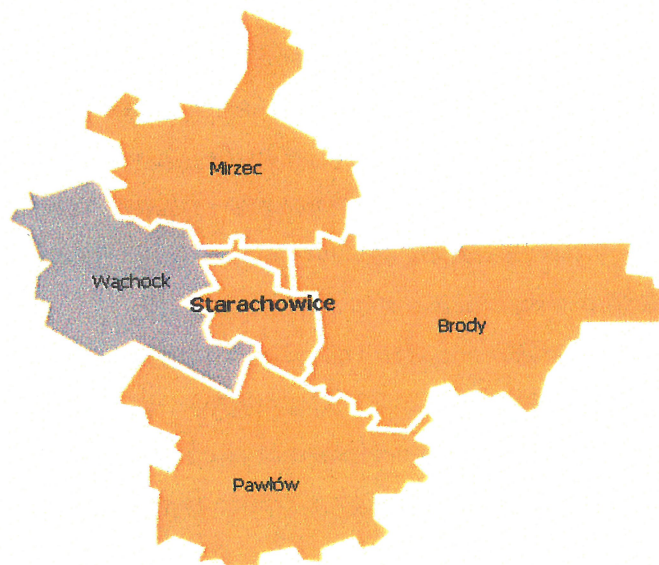
W oparciu o uzyskane informacje oraz dokumenty strategiczne wyznaczające kierunki rozwoju jak i działania priorytetowe, zdefiniowany został obszar, który powinien zostać objęty Planem Działania - Miasto i Gmina Wąchock. Konstruując niniejszy dokument wykorzystano wnioski z diagnozy przeprowadzonej na potrzeby procesu rewitalizacji - ze zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, których wyniki zostały przedstawione w *Lokalnym Programie Rewitalizacji na lata 2007-2015*.

2. Opis obszaru objętego Planem Działania

2.1. Diagnoza Miasta i Gminy Wąchock

Projekty wskazane w Planie Działania realizowane będą na terenie Miasta i Gminy Wąchock leżącej w północno - wschodniej części województwa świętokrzyskiego, na północnych obrzeżach Gór Świętokrzyskich i w zachodniej części powiatu starachowickiego w dolinie rzeki Kamiennej. Miasto pretenduje do miana turystycznego centrum północnej części województwa świętokrzyskiego.

1. Mapa. Lokalizacja Miasta i Gminy Wąchock na tle powiatu starachowickiego.

Źródło: <http://www.kupsprzedaj.pl/mapa/swietokrzyskie-starachowicki>

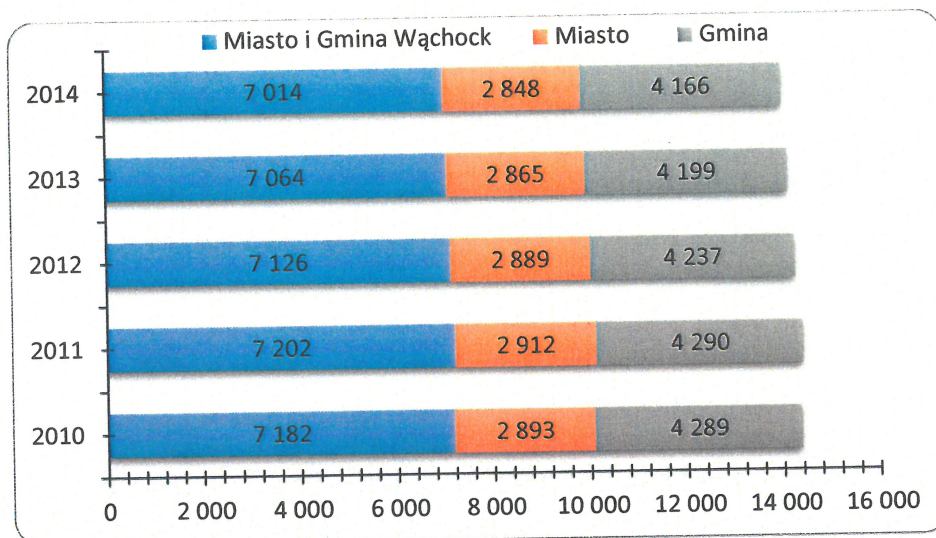
Teren gminy obejmuje miasto Wąchock będące siedzibą władz samorządowych i pięć sołectw: Marcinków, Parszów, Rataje, Węglów i Wielką Wieś. Miasto i gmina zajmuje 8 182 ha (z tego miasto 1601 ha) i stanowi to 15,5 % powierzchni Powiatu Starachowickiego. Graniczy od wschodu bezpośrednio ze Starachowicami, od zachodu z miejscowościami Węglów i Wielka Wieś, od południa z miejscowością Rataje, natomiast północną granicą jest kompleks leśny między gminami Wąchock–Mirzec. Miasto Wąchock topograficznie podzielone jest rzeką Kamienną na dwie, niemal równe części: Wąchock–Południe i Wąchock–Północ. Decyzją władz lokalnych stanowią one dzielnice miasta, dla których granicą jest rzeka Kamienna.

2.2 Struktura demograficzna

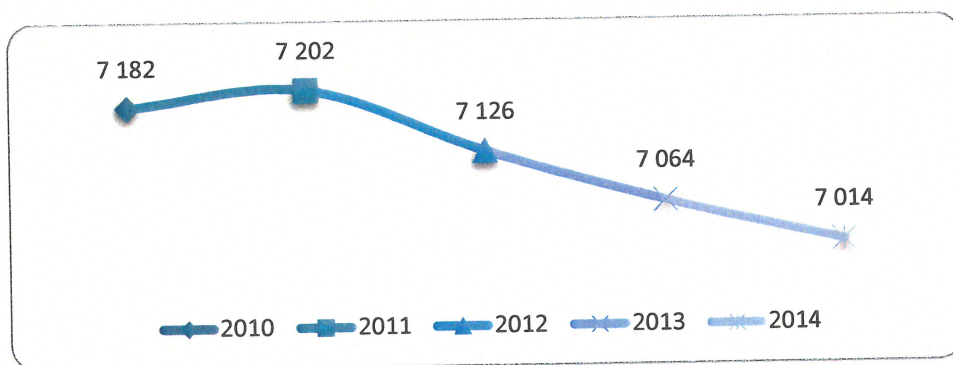
Struktura ludności	Stan na koniec roku 2012	Stan na koniec roku 2013	Stan na koniec roku 2014	Stan na koniec roku 2015	Stan na koniec roku 2016
Stan ludności ogółem, w tym:	7081	7041	6993	6929	6860
Kobiety	3641	3625	3596	3572	3533
Mężczyźni	3440	3416	3397	3357	3327
Urodzenia żywe ogółem	57	74	66	46	50
Zgony ogółem	88	107	93	88	90
Przyrost naturalny	-31	-33	-27	-42	-40
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat)	180	178	146	127	125
Ludność w wieku produkcyjnym	4943	4431	4433	4381	4245
Kobiety (18-59 lat)	2079	2051	2045	2009	1938
Mężczyźni (18-64)	2864	2380	2388	2372	2307
Ludność w wieku poprodukcyjnym	1436	1428	1447	1479	1500
Kobiety (60 lat i więcej)	998	993	997	1029	1042
Mężczyźni (65 lat i więcej)	438	435	450	450	458

2. Tabela. Struktura ludności na terenie Miasta i Gminy Wąchock.
Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wąchock

Na dzień 31 grudnia 2016 r. Miasto i Gmina Wąchock zamieszkiwana była przez 6860 osoby, w tym 3533 kobiet i 3327 mężczyzn. Gęstość zaludnienia wynosi 175 osób/km.

3. Wykres. Liczba ludności Miasta i Gminy Wąchock w latach 2010-2014.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL, kwiecień 2016 r.

4. Wykres. Zmiana liczby ludności na terenie Miasta i Gminy Wąchock w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL, kwiecień 2016r.

W strukturze ludności Wąchocka według wieku na przestrzeni ostatnich pięciu lat można zauważyć znaczący spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i wzrost osób w wieku poprodukcyjnym, a także wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym.

	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2012	180	4943	1436
2013	178	4431	1428
2014	146	4433	1447
2015	127	4381	1479

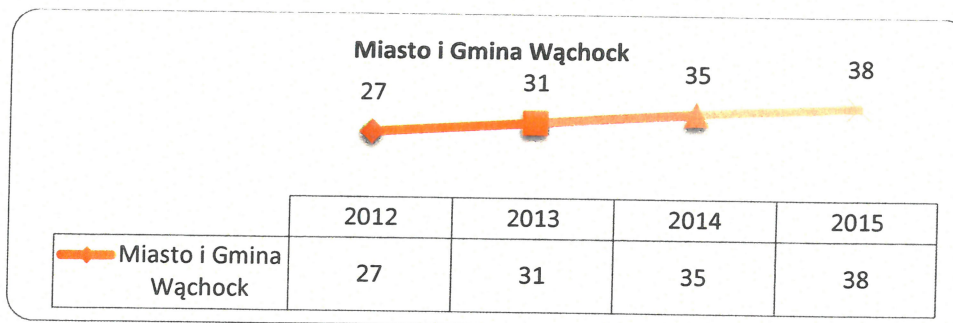
5. Tabela. Struktura wieku mieszkańców Miasta i Gminy Wąchock

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS, BDL kwiecień 2016r

2.3 Sytuacja gospodarcza

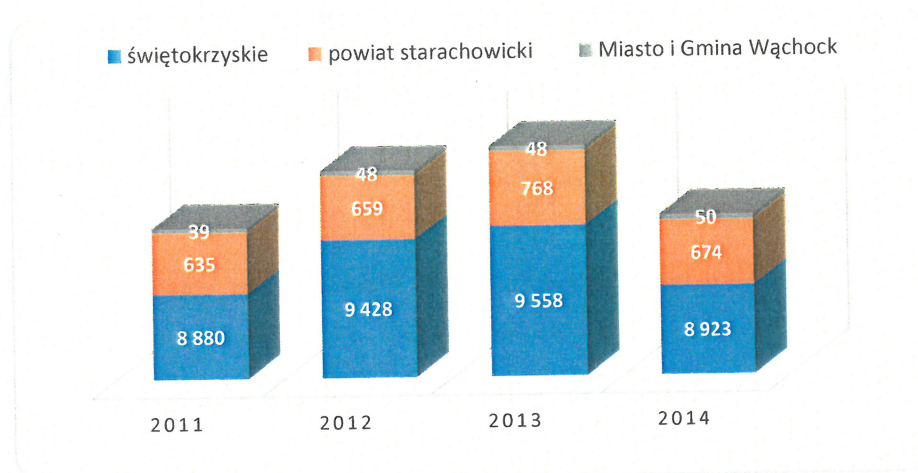
Większość aktywnych zawodowo mieszkańców gminy pracuje w sektorze produkcyjnym lub usługowym. W Gminie Wąchock nie występują większe zakłady pracy. Dominuje sfera budżetowa oraz kilka zakładów produkcyjnych (tartak, wytwórnia mas bitumicznych, huta szkła, betoniarnia). Rolnictwo występuje szczątkowo, natomiast na dawnych obszarach rolniczych prężnie rozwija się hodowla choinki ozdobnej. Na terenie gminy występują również mniejsze zakłady pracy, w szczególności w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia). Aktywni zawodowo mieszkańcy w większości pracują w okolicznych Starachowicach i Skarżysku-Kamiennej, miastach będących siedzibami powiatów z długą tradycją przemysłową.

Jak widać na poniższym wykresie liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy na przestrzeni ostatnich lat stopniowo wzrasta.

6. Wykres. Liczba podmiotów zarejestrowanych w Ewidencji Działalności Gospodarczej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Wąchock

7. Wykres. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na przełomie lat 2011-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego w Kielcach

Działalność turystyczna reprezentowana jest również przez hotele oraz restauracje. Na terenie Miasta i Gminy Wąchock znajdują się następujące miejsca noclegowe:

Baza noclegowa	
Nazwa i adres	
Gospodarstwo Agroturystyczne „Sabatówka”	Wielka Wieś 1, 27-215 Wąchock
„Lebud bis”, ul. Starachowicka 99,	27-215 Wąchock
Noclegi Halina Dudek ,	Wielka Wieś 360, 27-215 Wąchock
Dom Rekolekcyjny – „Królowa Pokoju”,	Marcinków 48A, 27-215 Wąchock
U Anieli” - Anna Lorenzen,	ul. Nadrzeczna 60, Wąchock
Dom Weselny Lider House,	Marcinków 49B, 27-215 Wąchock
„Hogata” - Anna Włodarczyk	Węglów 23A, 27-215 Wąchock
Agnieszka Grzelka – AGNIESZKA,	Wielka Wieś 162A, 27-215 Wąchock

8. Tabela. Baza noclegowa na terenie Miasta i Gminy Wąchock.

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wąchock

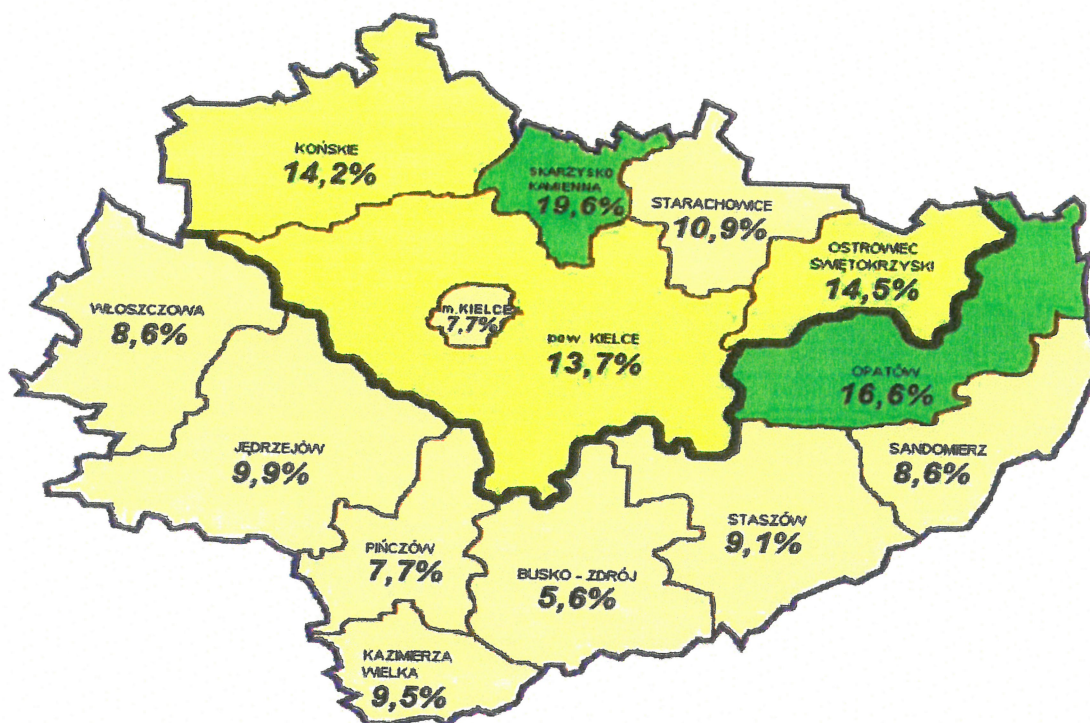
Baza gastronomiczna na terenie Miasta i Gminy Wąchock, reprezentowana jest przez następujące podmioty:

Baza gastronomiczna	
Nazwa i adres	
Bar Restauracyjny „U Maksyma” (wł. Andrzej i Marcin Maksymów); Wąchock, Plac Mjr Ponurego 14,	
Bar „Żarcik” (wł. Monika Lubieniecka); Wąchock, ul. Kolejowa nr dz. ew. 4816/17	
Punkt Gastronomiczny (wł. Bożena Bastrzyk); Wąchock, ul. Wygoda 6A (bez zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych)	
Przedsiębiorstwo wielobranżowe ELLCORAL (wł. Ernest Głowczyński- czynne sezonowo – w obecnej chwili zawieszony); Wąchock, ul. Św. Rocha 22.	

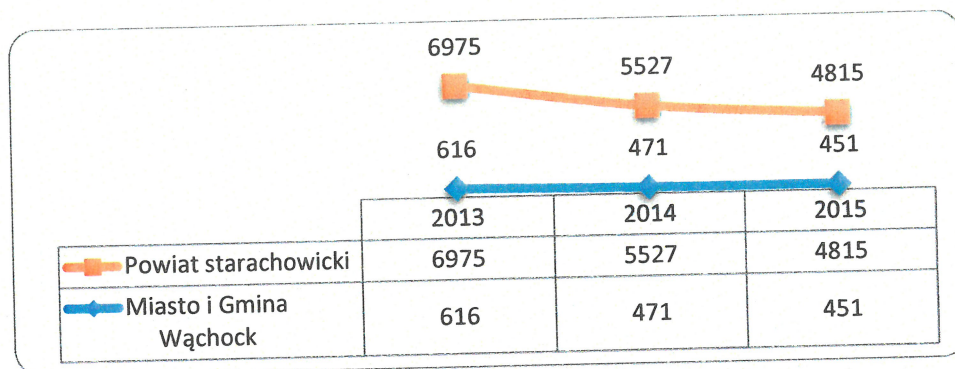
9. Tabela. Baza gastronomiczna na terenie Miasta i Gminy Wąchock
Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wąchock

2.4 Bezrobocie

Stopa bezrobocia na koniec grudnia 2016 roku w powiecie starachowickim wynosiła 10,9%, w skali województwa 10,8% i odpowiednio w skali kraju 8,3%

10. Mapa. Wysokość bezrobocia w powiecie starachowickim na tle województwa na koniec grudnia 2016r

11. Wykres. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Miasta i Gminy Wąchock na tle powiatu starachowickiego

Źródło: Dane z Powiatowego Urzędu Pracy w Starachowicach

	Liczba bezrobotnych
Miasto Starachowice	2283
Gmina Brody	564
Gmina Mirzec	323
Gmina Pawłów	553
Miasto i Gmina Wąchock	383

12. Tabela. Bezrobocie na tle innych jednostek administracyjnych powiatu starachowickiego na dzień 31.12.2016 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP Starachowice.

	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba bezrobotnych ogółem					
Miasto i Gmina Wąchock	576	557	632	616	471
Powiat starachowicki	6 741	6 751	7 215	6 975	5 527
Województwo świętokrzyskie	82 141	83 217	86 708	90 124	75 434
Mężczyźni					
Miasto i Gmina Wąchock	308	277	341	352	248
Powiat starachowicki	3 514	3 307	3 883	3 801	3 004
Województwo świętokrzyskie	40 942	40 316	44 140	46 286	38 853
Kobiety					
Miasto i Gmina Wąchock	268	280	291	264	223
Powiat starachowicki	3 227	3 444	3 332	3 174	2 523
Województwo świętokrzyskie	41 199	42 901	42 568	43 838	36 581

13. Tabela. Liczba bezrobotnych w Mieście i Gminie Wąchock w podziale na płeć na tle powiatu starachowickiego i województwa świętokrzyskiego w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS BDL, kwiecień 2016 r.

2.4 Infrastruktura techniczna

Wśród zasobów technicznych każdego samorządu wymienić można m.in. infrastrukturę drogową, wodociągową, sanitarną, gazową, zaopatrzenia w ciepło czy energię elektryczną. Gmina dysponuje rozbudowaną siecią wodociągową o łącznej długości 72,5 km. Wszystkie miejscowości w gminie wraz z przysiółkami zaopatrywane są w wodę z sieci wodociągowej. Wg stanu na koniec 2016r do sieci wodociągowej przyłączono 2037 budynków mieszkalnych i niemieskalnych, (miasto Wąchock 864 budynki, pozostała część gminy 1173 sztuk). Sieć kanalizacyjna na koniec 2016r wynosiła 81,29km. Przyłączono na koniec 2016r 1811 budynków mieszkalnych i niemieskalnych, (miasto Wąchock 883 budynki, pozostała część gminy 909 sztuk). Około 99% gospodarstw domowych na terenie gminy ma możliwość wykonania przyłącza wodociągowego i kanalizacyjnego. Zbiornicą kanalizację sanitarną wybudowano na obszarze gminy w latach 1996-2015 we wszystkich miejscowościach gminy.

Gmina Wąchock za wyjątkiem miejscowości Węglów jest całkowicie zgazyfikowana. Według stanu na koniec grudnia 2016r długość sieci rozdzielczej wraz z przyłączami wynosi: na terenie miasta Wąchock 28,186 km, na pozostałym terenie gminy 55,220 km. Ilość przyłączy na terenie miasta to 435 sztuk do gospodarstw domowych i 24 szt do innych odbiorców, na pozostałej części gminy: 562 gospodarstwa domowe i 9 innych odbiorców (na podstawie informacji własnej PSG sp. zoo.)

Wskaźniki zwodociągowania w Gminie			
L.p.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Stan na dzień 15.01.2016r
1.	Wskaźnik zwodociągowania gminy	%	83
2.	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej	km	72,5
3.	Podłączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych	szt.	1994
4.	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych	m ³ /miesz./rok	26

14. Tabela. Wskaźniki zwodociągowania w Gminie Wąchock
Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wąchock

Kanalizacja sanitarna na terenie Gminy			
L.p.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	Długość na terenie Gminy
1.	Wskaźnik skanalizowania gminy	%	67,5
2.	Długość sieci kanalizacji sanitarnej	km	81,29
3.	Podłączenia kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych	szt.	1792
4.	Ilość zbiorników bezodpływowych na ścieki	szt.	210
5.	Ścieki odprowadzane do kanalizacji	m ³ /miesz./rok	26

15. Tabela. Kanalizacja sanitarna na terenie Gminy Wąchock

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Wąchock

2.5 Potencjał turystyczny Gminy Wąchock

Miasto i Gmina Wąchock pretenduje do roli ośrodka turystycznego i rekreacyjnego północnej części regionu świętokrzyskiego. Położenie i warunki geograficzne, bogata tradycja i historia, a także sieć komunikacyjna oraz sąsiedztwo największych krajowych aglomeracji sprawia, że obszar gminy jest również miejscem dogodnym dla aktywnego wypoczynku. Wąchock jest najdogodniejszym w północnej części województwa miejscem do wycieczek po regionie świętokrzyskim. Gmina znajduje się w bliskiej odległości obiektów i miejsc, które są najchętniej odwiedzanymi atrakcjami turystycznymi:

- Klasztor na Świętym Krzyżu - ok. 28 km,
- Zamek Królewski w Chęcinach - 58 km,
- Sanktuarium Matki Bożej w Kałkowie-Godowie - 20 km,
- Szlaki turystyczne Świętokrzyskiego Parku Narodowego -ok. 25 km,
- Muzeum Wsi Kieleckiej, Park Etnograficzny w Tokarni - 62 km,
- Jaskinia Raj - 60 km,
- Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku - 51 km,
- Zespół Pałacowy i Centrum Nauki w Podzamczu - 58 km,
- Centrum Kulturowo-Archeologiczne w Nowej Słupi - 28 km,
- Sanktuarium Matki Bożej Ostrobramskiej w Skarżysku-Kamiennej - 15 km,
- Pałac Biskupów Krakowskich w Kielcach - 40 km,
- Osada średniowieczna w Hucie Szklanej - 40 km,
- Zabytki Szydłowa - ok. 63 km,
- Muzeum Przyrodnicze na Świętym Krzyżu - 28 km,
- Centrum Neandertalczyka przy Jaskini Raj - 60 km,

- Iłża – 25 km,
- Szydłowiec – 27 km,
- Ćmielów - 45 km,
- Bałtów – 54 km,
- Muzeum Przyrody i Techniki - 6 km.
- Krzemionki Opatowskie – 42 km.
- Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku-Kamiennej – 14 km.

Na szczególną uwagę zasługuje oryginalna i rozwinięta baza rekreacyjno-sportowa, która stanowi silny magnes do całorocznego aktywnego wypoczynku. Jednocześnie odbywają się liczne eventy rekreacyjno-sportowe (Wąchock Bike Jam, Poland Bike Marathon, Super Rally), patriotyczne, kulturalne i edukacyjne.

Na terenie miasta znajdują się liczne ślady i zabytki historii, wśród których szczególną rolę pełni znajdujące się na Szlaku Cysterskim Opactwo Cystersów, zaliczone od marca 2017r w poczet Listy Prezydenckiej Pomników Historii.

Miasto i Gmina Wąchock może zostać zaliczone do obszarów szczególnie atrakcyjnych pod względem ukształtowania terenu oraz walorów krajobrazowych. Na terenie gminy występują formy ochrony przyrody, do których należą:

- Sieradowicki Park Krajobrazowy wraz z otuliną,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Kamiennej.

Ponadto gmina częściowo znajduje się w obrębie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Natura 2000 – „Ostoja Sieradowicka”.

Ważnym elementem środowiska przyrodniczego są także pomniki przyrody ożywionej

i nieożywionej:

- profil geologiczny neoplejstocenijskich osadów w wąwozie Rocław w Wąchocku,
- odsłonięcie geologiczne piaskowców w starym kamieniołomie Wąchock – Kobyłe.

Na terenie miejscowości znajdują się też stanowiska dokumentacyjne i użytki ekologiczne:

- nieczynny kamieniołom czerwonych piaskowców w Wąchocku,
- wąwóz lessowy Rocław.

Znaczącą część doliny Kamiennej (od początku zbiornika w Wąchocku, w górę rzeki do granic Skarżyska-Kamiennej) zajmuje rezerwat archeologiczny Rydno na terenie

którego znajduje się chroniony obszar będący ośrodkiem osadniczym w końcówce neolitu około 10 000 lat temu.

Wszelkie zamierzenia inwestycyjne lokowane na tych obszarach będą musiały być opiniowane i uzgadniane z organami nadzorczymi w przedmiotowym zakresie.

Oprócz dogodnej lokalizacji i bliskości miejsc wartych odwiedzenia, Miasto i Gmina Wąchock w swojej infrastrukturze posiada wiele miejsc będących atrakcjami turystycznymi, wśród których do najważniejszych należą:

- Opactwo Cystersów w Wąchocku z 1179r,
- Muzeum Pamięci Walki o Niepodległość Narodu w klasztorze cystersów,
- Założenie urbanistyczne śródmieścia miasta,
- Zespół mieszkalno- fabryczny (Pałac Schoenberga) nad zalewem w Wąchocku z XIX w,
- Zespół poczty zajezdnej (Dworek Langiewicza) w Wąchocku z I połowy XIX w,
- Cmentarz żydowski z początku XX w w Wąchocku,
- Cmentarz parafialny z I połowy XIX w w Wąchocku,
- Kaplica pw św. Rocha murowana z 1838r w Wąchocku,
- Kaplica i dzwonnica pw św. Jacka na Sinej Wodzie z 1821r w Wąchocku,
- Kapliczka pw św. Jana Nepomucena przy ul Powstańców w Wąchocku z I połowy XIX w,
- Obiekty dawnego budownictwa z XIX w. na ul. Starachowickiej i Kolejowej w Wąchocku,
- Zespół kościoła parafialnego w Parszowie: kościół drewniany z 1934r, kaplica murowana z 1837r oraz dzwonnica drewniana z 1955r,
- Zespół dawnego zakładu wielkopiecowego z II połowy XVIII w,
- Układ wodny na rzece Żarnówce z II połowy XVIII w,
- Most drewniany na rzece Żarnówce z I połowy XIX w,
- Kuźnia murowana w Parszowie z 1920,
- Kaplica drewniana w Ratajach z połowy XVIII w,
- Park folwarczny w Ratajach z połowy XVIII w,
- Budynki po zespole leśniczówek w Ratajach z 1923 r.
- Zagroda w Marcinkowie z końca XIX w, w której właściciel urządził nierejestrowany skansen z zabytkami rolniczymi i gospodarczymi z XIX/XX w.

3. Określenie potencjału endogenicznego na obszarze Miasta i Gminy Wąchock

Punktem wyjścia do opracowania Planu Działania jest określenie lokalnych potencjałów, które można wykorzystać do rozwoju danego obszaru. Takie podejście jest niezbędne w procesach zmierzających do trwałej i realnej poprawy jakości oraz warunków życia społeczności lokalnej. W niniejszym dokumencie skupiono się na potencjale endogenicznym występującym na obszarze.

Poprzez **potencjał endogeniczny** należy rozumieć zasoby własne regionu, wywodzące się z jego specyfiki lub historii. Za zasoby endogeniczne można uznać środowisko przyrodnicze ożywione i nieożywione, walory krajobrazowe czy kulturowe, położenie, kapitał ludzki wywodzący się z tradycji i kultury lokalnej. Zasób endogeniczny jest czynnikiem, na którym może bazować rozwój danego obszaru, w związku z czym rozwój Miasta i Gminy Wąchock należy opierać w głównej mierze na posiadanym potencjale wewnętrznym.

W związku z powyższym przeprowadzono identyfikację obszaru Miasta i Gminy Wąchock, aby uzupełnić wiedzę własną i posiadane informacje, co w rezultacie pozwoliło zdefiniować kluczowy potencjał endogeniczny. Na podstawie uzyskanych informacji wyodrębniono obszar działania i zdefiniowano zasób endogeniczny, który odpowiednio wykorzystany przyniesie wymierne korzyści społeczno-gospodarcze dla Miasta i Gminy Wąchock, a tym samym dla powiatu starachowickiego i województwa świętokrzyskiego.

Należy podkreślić, że obszar Miasta i Gminy Wąchock jest bogaty w zasoby przyrodnicze i środowiskowe, a także kulturowe, świadczące o wartości historycznej i kulturowej obszaru. W szczególności na uwagę zasługują walory historyczne obszaru.

W dolinie rzeki Kamiennej, od zachodnich granic miasta znajduje się rezerwat archeologiczny Rydno. Odkrycia archeologiczne wskazują, że kilkanaście tysięcy lat temu obszar ten, położony na obydwu brzegach rzeki na długości około 10 km był jednym z największych centrów osadniczych ówczesnej Europy. Na terenie tym zlokalizowano ponad 400 obozowisk, magnesem ściągnającym naszych przodków był znajdujący się tutaj niezwykle ważny kulturowo minerał – hematyt. Poza tym osadnicy specjalizowali się w produkcji narzędzi z krzemienia czekoladowego.

Ciągłość historyczną miasta determinuje ufundowany w 1179r opactwo Cystersów do którego biskup krakowski Gedko sprowadził konwent założycielski z francuskiego Morimond. Szczególna rola Cystersów w zakresie gospodarki rolnej, górnictwa i hutnictwa, tendencji miastotwórczych odcisnęła swoje piętno na obszarze gminy całego regionu. W 1445 r dzięki zabiegom opata cysterskiego król Kazimierz Jagiellończyk nadał Wąchockowi prawa miejskie. Do momentu kasaty w 1819 r Cystersi byli główną osią życia miasta. Od 1951 r biali

mnisi ponownie są stałym elementem życia miasta i jak przez wieki wcześniej wpływają na jego rozwój. W marcu 2017 opactwo zostało wpisane na Prezydencką Listę Pomników Historii. Dzisiaj całe centrum miasta objęte jest ścisłą ochroną konserwatorską. Oprócz coraz rzadszych już obiektów budownictwa mieszkalnego, których najcenniejsze przykłady znajdują się w Parku Etnograficznym w Tokarni, obiektów wymienionych powyżej znaleźć można kilka pomników, które jednoznacznie wskazują na elementy historyczne regionu: pierwszy w Polsce figuratywny pomnik oficera Armii Krajowej, pułkownika Jana Piwnika, „Ponurego” – legendarnego dowódcy Zgrupowań Armii Krajowej, jedyny w Polsce pomnik dyktatora Powstania Styczniowego Mariana Langiewicza, pomnik pamięci mieszkańców gminy poległych w wojnie z bolszewikami 1920r, ufundowany przez Stowarzyszenie Sołtysów Ziemi Kieleckiej słynny pomnik sołtysa.

Elementem spuścizny cysterskiej jest znajdujący się nad wąchockim zalewem zespół mieszkalno-fabryczny, tzw. Pałac Schoenberga. Obiekty te są pozostałością dawnych zakładów metalowych, założonych przez Cystersów, następnie rozbudowanych wg planów Stanisława Staszica w ramach Staropolskiego Okręgu Przemysłowego i pozostających później do 1945r w rękach prywatnych rodziny niemieckiej, której przedstawiciele wybudowali kamienicę mieszkalną nazywaną w tradycji lokalnej „pałacem”.

Przestrzeń historyczną wypełniają pomniejsze obiekty, które znajdują się w wojewódzkim rejestrze zabytków oraz wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków.

Dopełnieniem walorów historycznych jest kontekst kulturowy i geograficzny. Słynny w całej Polsce wąchocki dowcip i postać sołtysa oraz walory przyrodnicze doliny rzeki Kamiennej i północnego skraju Gór Świętokrzyskich umożliwiają kreację obszaru gminy jako miejsca wypoczynku i rekreacji.

W związku z powyższym za najbardziej znaczący potencjał endogeniczny miasta należy uznać kontekst historyczny uzupełniony przez walory geograficzno-kulturowe. Bogata przeszłość historyczna wzbogacona o wartości przyrodnicze czynią Miasto i Gminę obszarem o unikatowych walorach. Podejmowane są również działania partnerskie we współpracy z okolicznymi gminami w ramach LGD Wokół Łysej Góry.

Całokształt zasobów generuje ogromny potencjał, który może być wykorzystany zwiększenia atrakcyjności i rozwoju obszaru. Przyczyni się to do zwiększenia ilości miejsc pracy oraz zapewni wzrost ilości turystów.

4. Koncepcja rozwoju danego obszaru

Koncepcja rozwoju obszaru oparta została na zasobie endogenicznym, zdefiniowanym w Planie Działania, wynikającym bezpośrednio ze specyfiki obszaru. Zasoby endogeniczne, jak zdefiniowano w zawartej w dokumencie diagnozie, występują na całym obszarze Miasta i Gminy Wąchock, ze szczególnym uwzględnieniem szeroko pojętego centrum miasta.

Realizacja działań wskazanych w dokumencie umożliwi osiągnięcie celu zakładanego dla Działania 7.2 *Rozwój potencjału endogenicznego jako element strategii terytorialnej dla określonych obszarów*, zawartego w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014—2020: *Poprawa warunków sprzyjających wzrostowi gospodarczemu poprzez wspieranie nowych i wzmocnienie dotychczasowych funkcji społeczno-gospodarczych terenów ze specyficznymi potrzebami*

Szczegółowy zakres przedsięwzięć opisany jest w ramach zakresu działania 7.2:

- budowy, rozbudowy, modernizacji i wyposażenia infrastruktury turystycznej, w tym obiektów noclegowych, gastronomicznych, rekreacyjnych i innej infrastruktury turystycznej, w tym ścieżek, tras i szlaków turystycznych (np. pieszych, rowerowych, konnych, wodnych, narciarskich) w miejscach atrakcyjnych przyrodniczo, kulturowo i turystycznie wraz z infrastrukturą dodatkową (np. systemy oznakowania i miejsca postoju);
- tworzenia nowych produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego, przemysłowego i naturalnego w celu podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej i pobudzenia rozwoju gospodarczego;
- realizacji prac konserwatorskich, restauratorskich, prac zabezpieczających przed zniszczeniem oraz robót budowlanych prowadzonych przy zabytkach nieruchomych wraz z ich otoczeniem, wpisanych do rejestru zabytków prowadzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków lub też wpisanych do ewidencji innej niż rejestr Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich oraz zabezpieczających przed zniszczeniem, prowadzonych przy zabytkach ruchomych wpisanych do rejestru zabytków ruchomych województwa świętokrzyskiego;
- konserwacji, renowacji, zachowania, modernizacji, adaptacji obiektów historycznych, zabytkowych oraz poprzemysłowych wraz z otoczeniem i ich przystosowaniem na cele turystyczne;
- prac konserwatorskich, prac restauratorskich, prac rekonstrukcyjnych i adaptacji budynków i budowli o znaczeniu historycznym z możliwością nadania im nowych

funkcji oraz budową nowych, rozbudową i przebudową istniejących obiektów funkcjonalnie z nimi powiązanych;

- projektów inwestycyjnych realizowanych na obszarach o wysokim stopniu atrakcyjności turystycznej (cenne obiekty zabytkowe oraz walory przyrodnicze i kulturowe);
- rozwoju i modernizacji infrastruktury informacyjnej i promocyjnej, w tym centra i punkty informacji inwestycyjnej i turystycznej, oznakowania obszarów atrakcyjnych inwestycyjnie i turystycznie.

Powyższe typy przedsięwzięć mogą być realizowane pod warunkiem wpisania się danej inwestycji w zakresy projektów wskazanych jako podstawowe bazujące na potencjale endogenicznym określonym w Planie bądź go wzmacniające, przy jednoczesnym spełnieniu obowiązkowych założeń co do podmiotów uprawnionych do ich realizacji. Projekty realizowane mogą być w oparciu o potencjał endogeniczny obszaru, zdefiniowany w niniejszym opracowaniu oraz muszą osiągać zakładane wskaźniki oraz promować Miasto i Gminę Wąchock jako turystyczny ośrodek północnej części województwa świętokrzyskiego. Należy podkreślić, iż projekty mogą być również finansowane z innych źródeł niż przytoczone działanie 7.2 dedykowane przede wszystkim do obszarów wykazujących potencjał endogeniczny.

5. Projekty sprzyjające rozwojowi danego terytorium - powiązanie ze sobą projektów lub typów projektów

Mając na uwadze zapewnienie trwałego oraz realnego rozwoju z wykorzystaniem potencjału endogenicznego Miasta i Gminy Wąchock, konieczna jest realizacja różnych projektów wykorzystujących zasoby endogeniczne. Zwiększenie dostępności i atrakcyjności terenów objętych projektami, a także ich rola edukacyjna, są uzależnione od działań ludzkich, które w znacznym stopniu będą decydować o rozwoju turystyki i powstaniu towarzyszącej jej infrastruktury.

Planując i realizując projekty należy uwzględnić wzrost liczby osób odwiedzających obszar oraz turystów w wyniku zakończenia zarówno już rozpoczętych, jak i planowanych inwestycji. Należy przyjąć, iż w ciągu najbliższych kilku lat liczba turystów i osób odwiedzających Miasto i Gminę Wąchock będzie wzrastać z roku na rok. Zakłada się, iż w wyniku realizacji przez różne podmioty wskazanych typów projektów liczba odwiedzających powstałe atrakcje przekroczy rocznie 50 000. Będą to turyści, mieszkańcy gminy, okolicznych powiatów i województwa świętokrzyskiego.

Realizacja Planu Działania, przyniesie wzrost:

- liczby turystów i osób odwiedzających,
- miejsc pracy,
- dostępnej powierzchni przestrzeni publicznej,
- zakresu i skali usług oferowanych turystom, osobom odwiedzającym i mieszkańcom.

W ramach Planu Działania założono realizację projektów podstawowych, która jest ściśle powiązana z potencjałem endogenicznym obszaru. Tabela 2 przedstawia założenia do wskazanych projektów.

Lp.	TYP PROJEKTU	OPIS
1.	Rewitalizacja miejscowości Wąchock – etap II	Rewitalizacja miejscowości Wąchock – etap II. Zakres projektu obejmuje przede wszystkim następujące działania: 1. Poprawa wizerunku wąchockiego rynku jako miejsca historycznego wraz z niezbędną infrastrukturą. 2. Realizacja infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej łączącej tereny zrewitalizowane w I etapie z rynkiem miejscowości. Wzmocniona zostanie rola miejscowości jako bazy dla rozwoju turystyki historyczno-rekreacyjnej w regionie.
2.	Organizacja wydarzeń cyklicznych	Realizacja wydarzeń sportowych, artystycznych, kulturalnych i innych o charakterze regionalnym i ponadregionalnym przyczyniających się do promocji Miasta i Gminy Wąchock oraz województwa świętokrzyskiego. Realizacja przez jednostki organizacyjne, we współpracy z organizacjami i podmiotami gospodarczymi lub bezpośrednio przez instytucje zewnętrzne. Działania wpływające bezpośrednio na turystyczny rozwój obszaru, a pośrednio na gospodarczy.
3.	Tworzenie całorocznych produktów turystycznych	Tworzenie całorocznych produktów turystycznych, które uzupełniać będą podstawową ofertę turystyczną związaną z potencjałem endogenicznym Miasta i Gminy Wąchock oraz województwa świętokrzyskiego. Produktami turystycznymi mogą być parki tematyczne, obiekty rozrywkowe i kulturalne, usługi związane z atrakcjami turystycznymi. Projekt może być realizowany przez podmioty gospodarcze. Projekty mają wpływać na rozwój turystyczny i gospodarczy obszaru.
4.	Rozwój zaplecza noclegowego i gastronomicznego	Tworzenie komercyjnej oferty turystycznej Miasta i Gminy Wąchock. Przedsięwzięcia realizowane w tym zakresie dotyczyć będą rozwoju bazy noclegowej i gastronomicznej na obszarze miasta, których celem będzie wzbogacenie oferty tych sektorów. Projekt realizowany będzie przez przedsiębiorców, będzie miał wpływ na turystyczny i gospodarczy rozwój obszaru.
5.	Rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	Rozbudowa istniejącej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i sportowej w oparciu o istniejące wyposażenie. Tworzenie ścieżek dydaktyczno-spacerowych bazujących na potencjale endogenicznym.
6.	Rewitalizacja Opactwa Cystersów i	Remonty i adaptacje obiektu wykorzystujące potencjał endogeniczny dla potrzeb działalności pielgrzymkowej i turystycznej. Działanie realizowane przez właściciela

	adaptacja pomieszczeń	obiektu lub partnerów współpracujących z właścicielem.
7.	Rewitalizacja tzw. bramki i jej adaptacja.	Kompleksowy remont i adaptacja budynku na potrzeby działalności gospodarczej opartej na tradycjach cysterskich. Działanie realizowane przez właściciela lub dzierżawcę obiektu.
8.	Rewitalizacja budynku dawnej apteki bramki i jej adaptacja.	Kompleksowy remont i adaptacja budynku na potrzeby działalności gospodarczej nawiązującej do potencjału endogenicznego. Działanie realizowane przez właściciela lub dzierżawcę obiektu.
9.	Rewitalizacja tzw. Pałacu Schoenberga z pozostałościami zakładu przemysłowego	Kompleksowy remont i adaptacja budynku na potrzeby działalności gospodarczej nawiązującej do tradycji przemysłowych lub historycznych. Działanie realizowane przez właściciela lub dzierżawcę obiektu.
10.	Rewitalizacja tzw. Dworku Langiewicza	Kompleksowy remont i adaptacja budynku na potrzeby działalności gospodarczej nawiązującej do tradycji historycznych. Działanie realizowane przez właściciela lub dzierżawcę obiektu.

16. Tabela. Projekty podstawowe

Realizacja projektów zwiększy atrakcyjność Miasta i Gminy Wąchock z perspektywy przyjazdów 1-3 dniowych oraz dłuższych dla mieszkańców województw ościennych. Rozwój turystyczny Miasta i Gminy Wąchock będzie możliwy tylko dzięki współdziałaniu różnych podmiotów. W Planie Działania zostały wskazane projekty, które choć realizowane indywidualnie, to razem stwarzają możliwość rozwoju turystycznego obszaru. Najważniejsze są projekty, które stworzą w Gminie nowe produkty turystyczne wspierające turystykę. Będą one miały bardzo duże znaczenie dla już istniejącej bazy noclegowej i gastronomicznej Miasta i Gminy Wąchock oraz kreowały powstawanie nowych obiektów.

6. Założenia realizacji Planu Działania przez uprawnione podmioty

Za główne podmioty mogące realizować koncepcję rozwoju uznano samorząd terytorialny – Gminę Wąchock wraz z jednostkami mu podległymi oraz sektor gospodarczy. Dodatkowo w tabeli 17 przedstawiony został zakres tematyczny do każdego typu projektu, jaki potencjalny realizator musi spełnić w ramach swojego projektu, tak aby wpisywać się w założenia rozwoju. W tabeli zawarto projekty wraz z przypisanymi rodzajami podmiotów mogących je realizować oraz ich zakresem tematycznym. Każdy ze wskazanych projektów musi być zgodny z opisem przedstawionym w tabeli 17 oraz realizować misję rozwoju obszaru.

Lp.	TYP PROJEKTU	PODMIOTY UPRAWNIONE DO REALIZACJI PROJEKTU	ZAKRES TEMATYCZNY
1.	Rewitalizacja miejscowości Wąchock – etap II	JST – Gmina Wąchock	-poprawa wizerunku wąchockiego rynku jako miejsca historycznego wraz z niezbędną infrastrukturą, -wzmocnienie roli miejscowości jako bazy dla rozwoju turystyki historyczno-rekreacyjnej w regionie, -wzmocnienie promocji Gminy Wąchock, pośredni wpływ na rozwój gospodarczy poprzez pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców, -wzrost liczby odwiedzających o 10 000 osób, -powstanie co najmniej 1 etat liczony średniorocznie,
2.	Organizacja wydarzeń cyklicznych	JST – Gmina Wąchock, jednostki organizacyjne gminy, organizacje pozarządowe, podmioty gospodarcze, związki wyznaniowe	-wzmocnienie promocji Gminy Wąchock, -pośredni wpływ na rozwój gospodarczy poprzez pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców,
3.	Tworzenie całorocznych produktów turystycznych	Podmioty gospodarcze, związki wyznaniowe, organizacje pozarządowe	-wzmocnienie promocji Gminy Wąchock, -powstanie co najmniej 5 etatów liczonych średniorocznie,
4.	Rozwój zaplecza noclegowego i gastronomicznego	Podmioty gospodarcze, związki wyznaniowe	-wzmocnienie promocji Gminy Wąchock, -powstanie co najmniej 15 etatów liczonych średniorocznie,
5.	Rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	JST – Gmina Wąchock, jednostki organizacyjne gminy, podmioty gospodarcze	-wzmocnienie promocji Gminy Wąchock, -pośredni wpływ na rozwój gospodarczy poprzez pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców, -wzrost liczby odwiedzających o 5 000 osób,
6.	Rewitalizacja Opactwa Cystersów i adaptacja pomieszczeń	Związki wyznaniowe, podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe	-wzmocnienie promocji Gminy Wąchock, -poprawa atrakcyjności turystycznej -wzrost liczby odwiedzających o 10 000 osób, -powstaną co najmniej 2 etaty liczone

			średniorocznie,
7.	Rewitalizacja tzw. bramki i jej adaptacja.	Związki wyznaniowe, podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe	-wzmocnienie promocji Gminy Wąchock, -poprawa atrakcyjności turystycznej -powstanie co najmniej 3 etaty liczone średniorocznie,
8.	Rewitalizacja budynku dawnej apteki bramki i jej adaptacja.	Podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe	-wzmocnienie promocji Gminy Wąchock, -poprawa atrakcyjności turystycznej -powstanie co najmniej 2 etaty liczone średniorocznie,
9.	Rewitalizacja tzw. Pałacu Schoenberga z pozostałościami zakładu przemysłowego	Podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe	-wzmocnienie promocji Gminy Wąchock, -poprawa atrakcyjności turystycznej -wzrost liczby odwiedzających o 10 000 osób -powstanie co najmniej 10 etatów liczonych średniorocznie,
10.	Rewitalizacja tzw. Dworku Langiewicza	Podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe	-wzmocnienie promocji Gminy Wąchock, -poprawa atrakcyjności turystycznej -powstanie co najmniej 2 etaty liczone średniorocznie,

17. Tabela. Zakres tematyczny projektu.

7. Powiązanie projektów z analizą SWOT obszaru - matryca potencjału endogenicznego obszaru

Najpopularniejszą i jednocześnie najskuteczniejszą metodą analityczną wykorzystywaną podczas planowania strategicznego jest analiza SWOT. Jej nazwa jest akronimem angielskich słów: *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse) i *Threats* (zagrożenia). Polega na rozpoznaniu wymienionych czterech grup czynników, które mogą zostać wykorzystane w planowaniu.

Powyższe czynniki mogą także zostać podzielone na czynniki pozytywne (mocne strony i szanse) oraz negatywne (słabe strony i zagrożenia). Istnieje również podział na czynniki wewnętrzne (odnoszące się do mocnych i słabych stron danej jednostki) oraz zewnętrzne (czyli szanse i zagrożenia związane z jej mikro i makrootoczeniem). Czynniki wewnętrzne zależą głównie od społeczności i władz lokalnych, natomiast czynniki zewnętrzne są uwarunkowane bliższym i dalszym otoczeniem i nie zależą od władz i mieszkańców danej jednostki.

Analiza SWOT dla projektów bazujących na potencjale endogenicznym Gminy Wąchock					Wpływ projektu na rozwój obszaru (1-5)	
Lp.	PROJEKT	MOCNE STRONY	SZANSE	SŁABE STRONY		ZAGROŻENIA
1	Rewitalizacja miejscowości Wąchock – etap II	- sukces I etapu rewitalizacji, - bogate dziedzictwo historyczne, - duże walory geograficzno-kulturowe	- zwiększenie zakresu oddziaływania rewitalizacji na całość centrum miasta, - promowanie efektów rewitalizacji, - fundusze zewnętrzne,	- nieregulowany stan prawny wielu nieruchomości, - konieczność licznych uzgodnień z podmiotami zewnętrznymi	- słabe zaangażowanie mieszkańców, - niewykorzystanie gospodarcze efektu rewitalizacji, - słabe zasoby finansowe mieszkańców zamieszkujących obszar objęty rewitalizacją	5
2	Organizacja wydarzeń cyklicznych	- marka „Wąchock” jako czynnik zwiększający zainteresowanie wydarzeniem, - sukcesy dotychczasowych pomysłów	- promocja atrakcji turystycznych Miasta i Gminy Wąchock, - organizacja nowych wydarzeń na terenie gminy - wykorzystanie efektów rewitalizacji	- brak zaangażowania lokalnych przedsiębiorców, - niewystarczające zaplecze finansowe	- większa atrakcyjność wydarzeń w większych miastach i aglomeracjach wynikająca z większego zaplecza finansowego i dodatkowych atrakcji oferowanych przez prywatne podmioty - bogatsza i bardziej skomercjalizowana oferta innych regionów,	4
3	Tworzenie całorocznych produktów turystycznych	- wysoka atrakcyjność obszaru, - marka „Wąchock” jako czynnik promocyjny	- rozwój aktywnych form wypoczynku i rekreacji, - promocja atrakcji	- brak wykwalifikowanej kadry pracowniczej, - wyrażne		5

4	Rozwój zaplecza noclegowego i gastronomicznego	-wysoka atrakcyjność obszaru, -marka „Wąchock” jako czynnik promocyjny, -bliskość atrakcji turystycznych, -dostępność do arterii komunikacyjnej drogi S7	turystycznych Miasta i Gminy Wąchock, -rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy -niewielkie nasycenie rynku noclegowego i gastronomicznego, -rozwój aktywnych form wypoczynku i rekreacji, -rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy, -fundusze zewnętrzne	uzależnienie od sezonowości oferty, -niewystarczające zaplecze finansowe -brak wykwalifikowanej kadry pracowniczej, -wrażliwy wpływ sezonowości na tego typu działalność	- bogatsza i bardziej skomercjalizowana oferta innych regionów,	5
5	Rozbudowa infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej	-wysoka atrakcyjność obszaru, -bliskość atrakcji turystycznych,	-rozwój aktywnych form wypoczynku i rekreacji, -promocja atrakcji turystycznych Miasta i Gminy Wąchock, -fundusze zewnętrzne	-nieuregulowany stan prawny wielu nieruchomości, -niewielkie zaangażowanie mieszkańców – potencjalnych inwestorów i beneficjentów	- bogatsza i bardziej skomercjalizowana oferta innych regionów,	4
6	Rewitalizacja Opactwa Cystersów i adaptacja pomieszczeń	-wysoka atrakcyjność obszaru, -rozwój unikatowych form wypoczynku, -bliskość atrakcji turystycznych,	-promocja atrakcji turystycznych Miasta i Gminy Wąchock, -fundusze zewnętrzne	- wysokie koszty rewitalizacji obiektu, -ograniczenia wynikające z wpisu do rejestru	- bogatsza i bardziej skomercjalizowana oferta innych regionów,	5

					zabytków, -konieczność zrównoważenia pierwotnego przeznaczenia obiektu z wykorzystaniem biznesowym			
7	Rewitalizacja tzw. bramki i jej adaptacja	-wysoka atrakcyjność obszaru, -możliwość unikatowego wykorzystania obiektu, -bliskość atrakcji turystycznych,	-promocja atrakcji turystycznych Miasta i Gminy Wąchock, -fundusze zewnętrzne	- wysokie koszty rewitalizacji obiektu, - ograniczenia wynikające z wpisu do rejestru zabytków,	- bogatsza i bardziej skomercjalizowana oferta innych regionów,	5		
8	Rewitalizacja budynku dawnej apteki bramki i jej adaptacja.	-wysoka atrakcyjność obszaru, -bliskość atrakcji turystycznych,	-promocja atrakcji turystycznych Miasta i Gminy Wąchock, -fundusze zewnętrzne	- wysokie koszty rewitalizacji obiektu, - ograniczenia wynikające z wpisu do rejestru zabytków,	- bogatsza i bardziej skomercjalizowana oferta innych regionów,	3		
9	Rewitalizacja tzw. Pałacu Schoenberga z pozostałościami zakładu przemysłowego	-wysoka atrakcyjność obszaru, -rozwój aktywnych form wypoczynku i rekreacji, -bliskość atrakcji	-promocja atrakcji turystycznych Miasta i Gminy Wąchock, -fundusze zewnętrzne	- wysokie koszty rewitalizacji obiektu, - ograniczenia wynikające z wpisu do rejestru	- bogatsza i bardziej skomercjalizowana oferta innych regionów,	5		

10	Rewitalizacja tzw. Dworku Langiewiczza	<p>turystycznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> -wysoka atrakcyjność obszaru, -bliskość atrakcji turystycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> -promocja atrakcji turystycznych Miasta i Gminy Wąchock, -fundusze zewnętrzne 	<p>zabytków,</p> <ul style="list-style-type: none"> -nieuregulowany stan prawny nieruchomości, - wysokie koszty rewitalizacji obiektu, - ograniczenia wynikające z wpisu do rejestru zabytków, 	<ul style="list-style-type: none"> - bogatsza i bardziej skomercjalizowana oferta innych regionów, 	3
----	--	--	--	---	---	---

8. Podsumowanie

Podstawą rozwoju obszaru objętego Planem Działania jest posiadany potencjał endogeniczny w postaci unikatowego dziedzictwa historycznego oraz geograficznego i kulturowego, wyrażającego się między innymi w wyjątkowej oryginalności szeroko rozumianej marki „Wąchock”.

Wdrażanie projektów odbywać się będzie przy zaangażowaniu zarówno sektora publicznego, jak i gospodarczego. Synergia działań wpłynie następnie na rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie długości pobytu turystów na terenie gminy.

Ważnym aspektem będzie wykorzystanie lokalizacji Miasta i Gminy Wąchock i wzmocnienie funkcji bazy wypadowej dla osób zwiedzających region świętokrzyski przy zaoferowaniu unikatowych możliwości rekreacji i turystyki na terenie gminy.

Realizacja założonych projektów wpłynie na postrzeganie Miasta i Gminy jako miejsca które warto odwiedzić ze względu na różnorodność oferowanych możliwości. Najwyższa jakość oferowanej oferty, jej unikatowość oraz zakres usług powinna spowodować trwałą wzrost gospodarczy Miasta i Gminy Wąchock jak i całego obszaru.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku

mgr Adrian Malinowski

Spis map, tabel i wykresów.

1. Mapa. Lokalizacja Miasta i Gminy Wąchock na tle powiatu starachowickiego, s. 5.
2. Tabela. Struktura ludności na terenie Miasta i Gminy Wąchock, s. 6.
3. Wykres. Liczba ludności Miasta i Gminy Wąchock w latach 2010-2014, s. 7.
4. Wykres. Zmiana liczby ludności na terenie Miasta i Gminy Wąchock w latach 2010-2014, s. 7.
5. Tabela. Struktura wieku mieszkańców Miasta i Gminy Wąchock, s. 8.
6. Wykres. Liczba podmiotów zarejestrowanych w Ewidencji Działalności Gospodarczej, s. 8
7. Wykres. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na przełomie lat 2011-2014, s. 9.
8. Tabela. Baza noclegowa na terenie Miasta i Gminy Wąchock, s. 9.
9. Tabela. Baza gastronomiczna na terenie Miasta i Gminy Wąchock, s. 10.
10. Mapa. Wysokość bezrobocia w powiecie starachowickim na tle województwa na koniec grudnia 2016r, s. 10.
11. Wykres. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych na terenie Miasta i Gminy Wąchock na tle powiatu starachowickiego, s. 11.
12. Tabela. Bezrobocie na tle innych jednostek administracyjnych powiatu starachowickiego na dzień 31.12.2016 roku, s. 11.
13. Tabela. Liczba bezrobotnych w Mieście i Gminie Wąchock w podziale na płeć na tle powiatu starachowickiego i województwa świętokrzyskiego w latach 2010-2014, s. 11.
14. Tabela. Wskaźniki zwodociągowania w Gminie Wąchock, s. 12.
15. Tabela. Kanalizacja sanitarna na terenie Gminy Wąchock, s. 13.
16. Tabela. Projekty podstawowe, s. 20-21.
17. Tabela. Zakres tematyczny projektu, s. 22-23.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Wąchocku

mgr Adrian Maltowski